

عرض ارادت رسانه‌ای

۴

ساعتی پای صحبت‌ها و روایت‌های حاج حسین علمی، پیشکسوت قرآنی

همه چیز برای خدمت به قرآن مهیاست

اگر فیلم‌نامه‌نویسی می‌خواست ماجرای زندگی یک استاد و پیشکسوت قرآنی را برای مدیوم سینما بنویسد، بی‌شک بهترین انتخاب برای نوشتن اولین صحنه می‌توانست همین توضیحی باشد که طرف ما در این گفت‌وگو برای بیان تاریخ دقیق تولدش بیان می‌کند. مردی که هنوز ساعتی از تولد فرزندش نگذشته است. قرآن را باز می‌کند و بر پشت جلد آن تاریخ تولد و نام فرزندش را قلمی می‌کند. شاید بتوان چنین تصویری را پیش‌درآمدی دراماتیک برای عجبین شدن نام و زندگی یک کودک تازه ...

ویژه فرهنگ و معارف رضوی | سال دوم | ویژه نامه ۳۲۲

خاطرات / حضرت آیت‌الله خامنه‌ای
در جامعه
قرآن اصل است

درباره استادی که مبدع بسیاری از تحولات قرآنی در کشور شد

نیم قرن خدمت به قرآن

میزبانی مسجد گوهرشاد از ۵۶۰۰ دانش آموز

اعتکاف جوانه‌ها

گذری بر خاطرات شیرین جلسات خانگی قرآن

در نشست «تبیین پیام‌های دینی و ارتباطی ماه مبارک رمضان» مطرح شد

ماه رمضان مجموعه‌ای برای تنظیم ارتباطات

ناشنیده‌هایی از فعالیت‌های محمدتقی بهار، ادیب و سیاستمدار معاصر در مشهد مقدس

ثقة الكتابی که ملک الشعرا شد

قدس رضوی شد. بنابراین رسیدن محمدتقی بهار به مقام ملک‌الشعرا آستان، دست‌کم هشت سال پس از شروع خادمی وی در کشیک اول و فعالیتش به عنوان ثقة‌الکتاب در کتابخانه بوده است.

مدت حضور در خدمت

اینکه حضور محمدتقی بهار در تشکیلات آستان قدس رضوی تا چه زمانی ادامه داشت، دقیقاً معلوم نیست. می‌دانیم که او در جریان استبداد صغیر - دوره سلطه محمدعلی شاه بر کشور - عملاً تحت تعقیب و مغضوب حکومت بود و هم‌زمان اشغالگران روس نیز کینه او را به دل داشتند و در بهانه دنیالاش می‌گشتند. در اسناد کتابخانه آستان قدس رضوی مربوط به سال ۱۳۲۵ق/ ۱۳۲۸ش، از بهار با همان عنوان ثقة‌الکتاب کتابخانه آستان یاد می‌شود، اما پس از آن اطلاعات دقیقی در این باره وجود ندارد. در

تنها افتخار ملک‌الشعرا جوان نبود. او علاقه فراوانی به کتاب و مطالعه متون قدیمی داشت و کتابخانه آستان قدس رضوی مکانی بود که می‌توانست عطش بهار را در این زمینه تا حد زیادی فرو بنشانند. این بود که مدتی پس از ورود به کشیک اول، از پدرش خواست پادرمیانی کند و با طرح موضوع نزد حاکم خراسان، برای محمدتقی جوان راهی به سوی کتابخانه حرم مطهر بگشاید. البته او می‌توانست هر زمان که مایل باشد، به سراغ کتابخانه برود و از منابع آن استفاده کند؛ اما در آن زمان، مقررات کتابخانه دست و پاگیر بود و چنان که باید و شاید اجازه فعالیت و مطالعه به ملک‌الشعرا نمی‌داد (شرح برخی از این محدودیت‌ها را یک بار در یکی از شماره‌های رواق خدمتستان عرض کردم). مرحوم محمدکاظم صبوری با درخواست پسر موافقت کرد و با همراهی نصیرالملک شیرازی که در آن زمان

محمدحسین نیکبخت | نام محمدتقی بهار در تاریخ معاصر ایران و به ویژه تاریخ معاصر مشهد، نامی آشنا و تأثیرگذار است. او یکی از برجسته‌ترین ادیبان دوران بود و افزون بر این، در فعالیت‌های سیاسی و روزنامه‌نگاری نیز حضور جدی داشت. فراوانی اقدامات و مشاغل او در این امور موجب شده بیشتر ملک‌الشعرا بهار را از منظر ادبی یا فعالیت‌های سیاسی‌اش بشناسیم. شاید بسیاری از شما خوانندگان عزیز ندانید که بهار فعالیت‌های متعددی در آستان قدس رضوی داشت و تا پیش از مهاجرت به تهران، به علت تحت تعقیب قرار گرفتن توسط سربازان تزار روس، یکی از کارکنان فرهنگی و فعال آستان قدس محسوب می‌شد.

شروع خدمت از ۱۵ سالگی

ماجرای ارتباط محمدتقی بهار با آستان قدس رضوی، به پیشینه خانوادگی او و البته جایگاه پدرش، ملک‌الشعرا صبوری در این تشکیلات بازمی‌گردد. اگر یادتان باشد یک بار ضمن بررسی جایگاه و مقام ملک‌الشعرا آستان قدس رضوی، به نام بهار و پدرش اشاره کردیم. ملک‌الشعرا بهار در سال ۱۲۶۵ خورشیدی در محله سرشور مشهد، در کوچه چهنو و در منزل پدری‌اش متولد شد. افراد خانواده وی عمدتاً طبع ادبی داشتند و او نیز از این استعداد، به حد کمال برخوردار بود و سروده‌های محکم و پرمفهومی می‌سرود. اما اگر فکر کرده‌اید الان قرار است در مورد ملک‌الشعرا وی به جای پدرش در آستان قدس حرف بزنم، سخت در اشتباهید! ملک‌الشعرا بهار در سال ۱۲۸۳ خورشیدی پس از درگذشت پدرش، محمدکاظم صبوری بر اثر بیماری وبا، ملک‌الشعرا آستان قدس شد، اما این نخستین ارتباط وی با تشکیلات آستان و اولین خدمت در این مکان مقدس نبود. محمدتقی بهار در سال ۱۲۸۰ خورشیدی، زمانی که ۱۵ سال داشت، به درخواست پدرش و با تأیید نصیرالدوله، حاکم وقت خراسان به عنوان خادم کشیک اول منصوب شد و برای انجام وظیفه در کشیک یاد شده، حضور می‌یافت. شاید در آن زمان، بهار جوان‌ترین خادم حرم مطهر بوده باشد.

ورود به کتابخانه آستان قدس

با این حال، خدمت در کسوت خادمی کشیک اول،

پای این حال، خدمت در کسوت خادمی کشیک اول، تنها افتخار ملک‌الشعرا جوان نبود. او علاقه فراوانی به کتاب و مطالعه متون قدیمی داشت و کتابخانه آستان قدس رضوی مکانی بود که می‌توانست عطش بهار را در این زمینه تا حد زیادی فرو بنشانند.

فهرست کارکنان کتابخانه آستان قدس که در سال ۱۳۰۳ خورشیدی توسط عبدالعلی اوکتایی، رئیس وقت کتابخانه تهیه شده است، نامی از بهار در میان نیست؛ هر چند که به اعتقاد علی میرانصاری در کتاب «اسنادی از مشاهیر ادب معاصر» احتمالاً در این فهرست نام افرادی ضبط شده است که به طور دائم در کتابخانه مشغول کار بوده‌اند و بهار به دلیل مشغله‌های فراوانش نمی‌توانسته چنین باشد.

مسئولیت نایب‌التولیه را برعهده داشت، موضوع را نزد نصیرالدوله مطرح کرد. حاکم نه تنها با پیشنهاد موافقت کرد، بلکه لقبی هم به محمدتقی بهار داد؛ او از آن پس لقب «ثقة‌الکتاب» گرفت و مقرر شد برای خدمت در کتابخانه، مواجب هم دریافت کند. وی در سال ۱۲۸۳ خورشیدی و در پی درگذشت پدر نیز چنان‌که می‌دانید لقب ملک‌الشعرا صبوری را به ارث برد و در ۲۳ سالگی، ملک‌الشعرا آستان

منبر مجازی خدا در مهربانی کم نمی‌گذارد

حجت‌الاسلام پناهیان | «ادعونی استجب لکم». من را بخوانید تا شما را اجابت کنم. این جله‌ای از مهربانی خداوند است. اگر این درست باشد من با یک شب قدر از اولیاء‌الله می‌شوم. قطعاً همین طور است. اما گاهی این الطاف الهی را وسط راه می‌گذاریم و می‌رویم. خدا می‌گوید این همه را به تو عطا کردم. ما خودمان بی‌ایمان هستیم و گرنه او از مهربانی برای ما کم نمی‌گذارد. خدا را خوب به مردم معرفی کن.

الهی العفو بگو به خاطر اینکه پس از بخشش گناه توسط خدا، بنده شرمنداهش می‌شود. به خاطر شرمندگی، الهی العفو بگویید. بگو ببخشید ولی من گناه کردم. امام سجاد(ع) در صحیفه این گونه صدا می‌زند که خدایا! وقتی من را بخشیدی من بعد از آن چه کنم؟ معلوم نیست چه کسی را عبادت کردی که از او لذت نبردی؟ هم آبروی دین را برای بقیه می‌بری هم چیزی غیرت نمی‌آید! این چه خدایی است که تو حسش نمی‌کنی؟ یعنی خدای تو این قدر کم‌الترتر از رفاقت است؟ این نوع خدابردی را جمیع کن! امام رضا(ع) فرمود: «من ذکر الله و لم یشتق الی لقائه فقد استهزی بنفسه» کسی که به عبادت خدا بپردازد و مشتاق عبادت خدا نشود خودش را مسخره کرده است. «القلب حرم الله» در این حرم نباید کسی را غیر از خدا قرار داد و اگر این قلب را ما بتوانیم تسخیر و به اعماقش راه پیدا کنیم، هر ارتباط عمیق قلبی موجب اشک می‌شود. چرا گریه را ملاک قرار می‌دهند؟ برای اینکه گریه علامت یک ارتباط عمیق قلبی است. رفقا! هر کسی صادقانه نیت داشته باشد، خدا منتظر عملش نمی‌شود. خدا منتظر امتحانش نمی‌شود. تو صادقانه بگو خدایا تو را می‌خواهم. منتظر نمی‌شود ببیند فردا چه می‌کنی. خدا می‌گوید تو به من راست بگو، من همه زیبایی‌های عالم را در قلبت قرار می‌دهم.

ما باید حالات درونی خودمان را مراقبت بکنیم. حالات ما نباید منفی باشد. اگر نسبت به آینده حالمان بد باشد، یکی از عوارضش این است که ما مایوس می‌شویم. خیلی وقت‌ها گناه در اثر همین مایوس بودن رخ می‌دهد. خیلی وقت‌ها گناه در اثر همین روحیه بد داشتن رخ می‌دهد. همان ابتدای دعای کمیل می‌خوانیم: «اللهم اغفر لی کل ذنب اذنبته و کل خطیئه اخطأتها»، پس از اینکه چند گونه استغفار می‌شود، در یک جمع‌بندی به خدا می‌گوییم: «خدایا همه گناهان ما را ببخش».

راهنا. همان که سراپا امیدواری بود. بی‌اختیار آه می‌کشم. آه!

سنجاق

راوی می‌گوید: همراه امام صادق(ع) به عبادت رفتیم. آن بیمار پشت سر هم «آه» می‌کشید. به وی گفتم برادر من، جای آنکه آه بکشی، پروردگارت را بخوان. که امام با گوش دادن به سخن من فرمود: آه نامی از اسامی خداوند عز و جل است. کسی که آه بکشد گویا به خدای تبارک و تعالی استغنا کرده.

نمی‌توانم عادی باشم. نمی‌دانم چه می‌شود که شروع می‌کنم به همصد شدن با بانوی دلشکسته. هر اسمی که می‌گوید را تکرار می‌کنم. چشم‌هایم را می‌بندم و آه می‌کشم و می‌گویم؛ مریم، بابااحمد، فرهاد... از ته دل هم می‌گویم. انگار که می‌شناسمشان. انگار که غریبه نیستند. همراهی می‌کنم با خانمی که هنوز دارد گریه می‌کند. نشسته‌ام گوشه‌ای از «امامزاده عباس». آمده بودم زیارت، استخوان سبک کنم و در خانه‌اش را بکوبم و

رقیه توسلی | به حال خودش نیست. چادر را کشیده روی صورتش و دست به دامن اشک و حرف شده و رو به ضریح هی آقا را صدا می‌زند و نذر می‌کند. نصف به نصف کلامش، مفهوم است. می‌خواهم سر به گریبان باشم، نمی‌شود. نگاه و هوش و حواسم پیش اوست. پیش خانمی که مکرر آه می‌کشد. آه می‌کشد و می‌گوید مریم... آه می‌کشد و می‌گوید فرهاد... می‌گوید بابااحمد... نریمان... آه می‌کشد و می‌گوید بی‌بی‌جون. نقسم تنگ می‌شود. مفاتیح را می‌بندم.

آه پناه است

